

A kép illusztráció, nem Csóti úr földjén készült.

HAZAI TAPASZTALAT EGY CSALÁDI GAZDASÁGBAN:

A SZUDÁNIFŰ LEGELTETÉSE ANYATEHENEKEL ÉS BORJAIKKAL

Csóti Sándor
Csóti Kíra Alexandra

Közreadjuk egy húsmarhatartó kolléga kéziratát, melyet a szudánifű legeltetésével kapcsolatban jegyzett le. Köszönjük, hogy vette a fáradságot és a dolgoz hétköznapi mellett leírta, megosztotta velünk a tapasztalatait.

Tolna megye legdélibb településén, Bátán gazdálkodom. A Duna árterében elterülő kissé homokos NATURA2000 területen folytatunk legeltetést. A családi gazdaság fő profilja az állattartás. Állattartó ENÁR kódom 1979. 06.16. óta van. 2004-ig juhokkal, azóta húshasznú magyartarkával foglalkozom. Az anyateheneket és borjaikat extenzív körülmények között tartom, nagy szabadságban. 70 ha legelőn 70 anyatehén és szaporulata jelenti az állományt.

Meglévő legelőink NATURA2000 besorolásúak, ezért tápanyag-utánpótlást csak az ott legelő állatok trágyája jelenthet, amelynek nitrogéntartalma nem túl sok. A terület eltartó képessége hektáronként 1 tehén + szaporulata. Az egyre melegebb nyarakon (egyre gyakrabban) nem lehet csak legelőfűvel biztosítani a megfelelő mennyiségű takarmányt, ezért felmerült a legelő melletti szántóföld bevonása a nyári takarmányellátás fedezésére. Az egyik szóba jöhető növény a cirok volt. A cirok, mint növény nem volt ismeretlen számomra. Termőképességét már 1993-ban teszteltem saját gazdaságomban, árpa utáni másodvetésként. Messze túlszárnyalta a várt eredményeket. A szudánifűről egy kollégától szintén csak jót hallottam.

Egy gazdálkodó ember, ha utazik, az utak mellett elterülő földeken gazdatársai munkáit figyeli, és ha van mit, hát

tanul! Egyszer az Alföldön láttam szudáni cirokfűvön legelő gulyát. Igen száraz nyár volt 2003. augusztusában. Megálltam és megnéztem, hogy a legelésnél nem tépték-e ki a növény gyökerét az állatok. Hát nem! Én megpróbáltam kihúzni, de nagyon ott volt! Később is sokat gondoltam a szudánifű legeltethetőségén szántóföldi növényként. 2016-ban vetettem szudáni cirokfűvet, jó eredménnyel termeltem szénának. 12 t/ha termést tudunk betakarítani róla, az ökolgazdálkodás szabályait betartva. Ezért felmerült ennek a növénynek legelőként való használata is.

Kukorica elővetemény után, nehéz tárcsával megjárt földön, 2018.05.01-jén 30 kg/ha Bovital fajtát vetettünk dupla gabonasorba, utána gyűrűs hengerrel lezártuk a vetést. 2018. április hónapban 10 mm, május hónapban 22 mm csapadék hullott, ezért a kelés nehezen indult, kissé vontatott volt. A növény lassan növekedett, mert műtrágyát a területen nem szórtunk. Szerencsénkre június 1. és 10. között, 60 mm csapadék hullott. Ekkor a növény nagy intenzitással növekedni kezdett. A legeltetés június 25-én kezdődött. A növény sem tápanyag- sem pedig vegyszerkezelést nem kapott, ám így is megnőtt 180-200 cm magasra.

Az állatokat a szudáni vetéstől csak a villanypásztor tartotta távol. Így a legeltetés nagyon egyszerű volt, a vezeték lebontása után egy-két kíváncsi állat átment, majd a többi is. Ahogy átértek, a cirok olyan nagy volt, hogy eltűntek benne. A fiam azt mondta, hogy "ezeket többé nem látjuk". Ebbe a csoportba 42 tehén, 37 borjú

és egy tenyészbika tartozott. A szudánifű területén nem volt szakaszolás, mindenki arra ment, amerre akart. Ott, ahol a termőtalaj homokosabb volt, a cirok foltokban kevésbé nőtt meg. Ezekben a helyeken a tehenek jobban látták egymást, nagyobb biztonságban érezték magukat, mert a marha csordában érzi jól magát. Ligeteket legeltek, mert szeretnek messzire látni. Mozgásukat a dombtetőről szépen láthattuk, nem futni, hanem legelni akartak. A következő reggelen felkeresték az itatójukat, azon a délelőttön már semmit sem legeltek, kérődztek, pihentek. Ezt követően kedvük szerint hol a legelő fűvét, hol a szudáni cirokfűvet legelték korlátozás nélkül. A magasabb növésű szárazakat lehajtották, azok hegyeit a borjak szívesen legelték. Végül igen kevés taposási veszteség volt. Érdekes volt megfigyelni, hogy éjszaka is szívesen maradtak a ligetes lelegelt területeken. A legeltetés alatt több hőségnap is volt, melynek hatalmas forróságát jóllakott hűsöléssel töltötték a legelőn lévő facsoportok árnyékában. Azokon a napokon általában a napnyugta előtt egy órával mentek el legelni. Napkeltét követően már egy-két órát legeltek. Nálunk az itatók körül elhelyezett köretetőkben mindig van széna vagy szalma, most is volt, mert nem tudtam, hogy az állataim igényelik-e a ciroklegelő mellé. Nagy meglepetésemre szinte semmit nem vettek fel belőle. A kettő-négy hetes borjak kicsit szálazták a szalmát, és az ivarzó anyák borjai közül szinte mindegyik élt ezzel a lehetőséggel. De a fogyás nem volt jelentős. A csoportban voltak 10 napos borjak is. Anyjuk a nálunk megszokott módon, ellést követően 32-42 nap között ivarzott, és nagy részük termékenyült is.

A borjak súlygyarapodását nagyon jól lehetett követni. A csoportban lévő anyatehenek között több termelésellenőrzés alatt álló tehén is van. Ezek borjait én 210 napos korukban megmértem. A napi súlygyarapodás az üszőknél 1290-1360 g között volt. Nálunk nincs borjú óvoda, csak anyatej és legeltetés! Ezek az állatok 2018-ban 24 ha réten és 7,92 ha cirokfűvön legeltek. Ez az eredmény magáért beszél.

A kép csak illusztráció, nem a hazai telepen készült.

Miközben a legelők a hőségnapokon kiszültek, a szudáni cirokfű folyamatosan nőtt, és újrasarjadt, így az állatok kondícióromlás nélkül, jól éltek. A borjak szépen fejlődtek. Emésztőrendszeri problémákat (pl. hasmenést) nem tapasztaltunk sem a borjaknál, sem a teheneknél. Ez így ment szeptember végéig, amikor a szudáni cirokfű lefogyott, a dér megcsípte és nem nőtt tovább.

2017-ben a legelőfű megsínylette a nagy meleget, ezért szénaetetéssel kellett biztosítani az állatok jólétét. Ezt 2018-ban a szudánifű segítségével megúsztuk! Az egy állatra jutó költség fele sem volt a kényszerű szénaetetés költségének, hiszen nem volt betakarítási költség. Nálunk ez a szudáni cirokfű BEJÖTT! A támogatási rendszer szabályai szerint a cirokfélék kétszer termelhetőek egymás után. Élve ezzel a lehetőséggel 2019-ben is vetünk a legelőnk mellé. Sőt, 2019-re megnöveljük a vetésterületet, mert jó étrendi hatású, jó súlygyarapodást biztosított, jó termékenyülési százalékot és nyugodt állatokat eredményezett a szudáni cirokfű legeltetése.

Ha valakinek van a legelője közelében szántóföldje, bátran ajánlom legelőnek vetni! Ne féljen az olcsón, nagy hozamot adó, erős gyomelnyomó képességű szudánifű hasznosításától. Az állatok termelésén is láthatja minden nap az eredményt, mikor legelnek. Ha nem tudja megoldani a legeltetést, szénaként is jó takarmány. Én több gazdatársamnak ajánlottam. Elhívtam őket, nézzék meg nálam. Volt, aki azt mondta "az én tehenem, még nem volt olyan éhes, hogy ezt megegye", de a következő évben, megismerve nálam a szénatermés mennyiségét, ő is megpróbálta, és tudom, hogy 2019-ben is fog vetni szudánifűvet.

*Mindezt elmondta Csóti Sándor családi gazdálkodó.
Lejegyezte Csóti Kíra Alexandra, a családi gazdaság tagja.*

A kép csak illusztráció, nem a hazai telepen készült.